

ESPERANTO

língua viva!

**esper@nto
na internet**

"Kupliĝu!" é a palavra de ordem...

esperanto na internet

INTERNET: UM MILHÃO DE AMIGOS EM TODO O MUNDO!

Humm. Já ouvi esta expressão em qualquer lado! É geralmente aplicada ao esperanto, mas desta vez trata-se de um outro instrumento de comunicação internacional: a Internet.

O que é?

Trata-se no essencial de algo simples: computadores nos mais diversos pontos do planeta ligados entre si, formando uma rede onde:

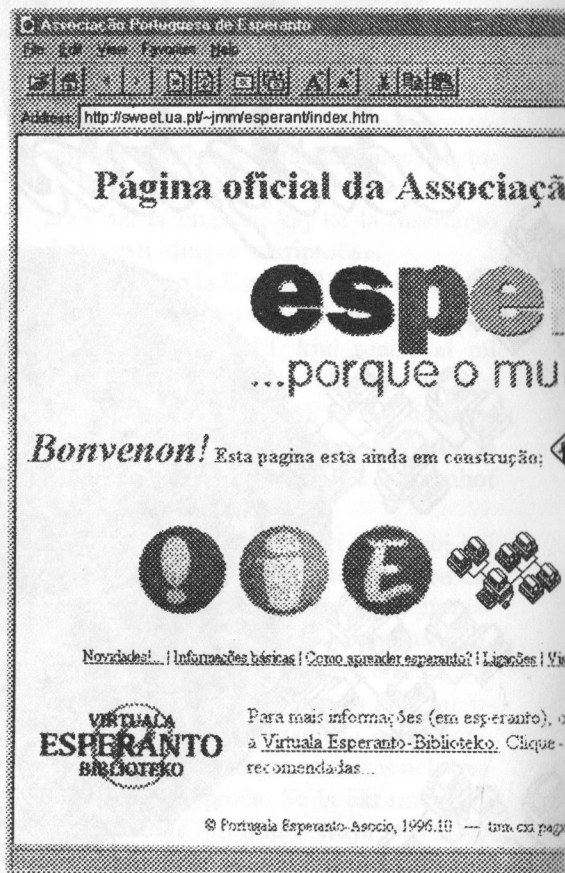
- de qualquer ponto se podem obter informações disponibilizadas noutra qualquer ponto da rede;

- é possível enviar mensagens particulares para outro utilizador, situado em qualquer outro ponto da rede (**correio electrónico**).

O utilizador particular tem apenas de se ligar a um destes nos (por exemplo via telefone, do seu computador pessoal) para partilhar de todos os recursos disponíveis. Apesar de a definição apresentada poder desapontar um pouco os neófitos, as potencialidades de um tal sistema são imensas. Neste momento o número de utilizadores é estimado em mais de 40 milhões. Nesta altura aderem à internet um milhão de utilizadores todos os meses!!

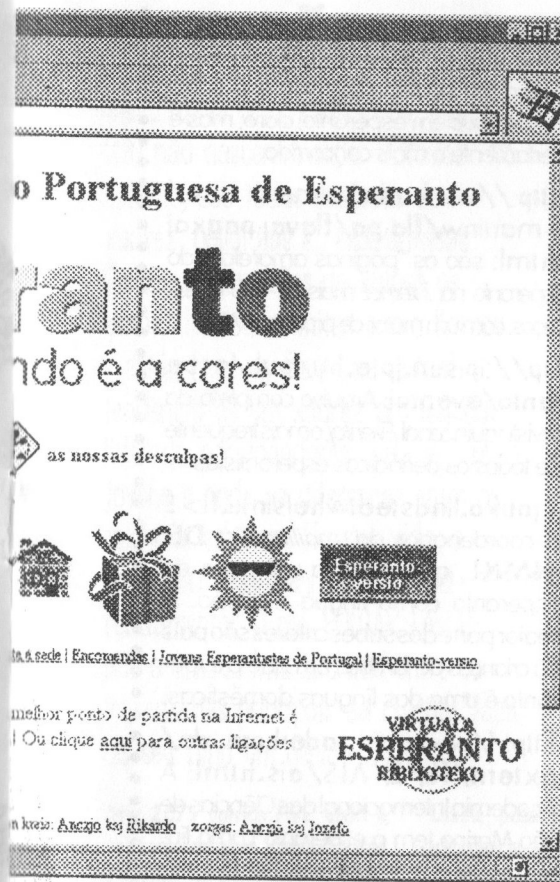
Para que?

As possibilidades são tantas que se usa uma outra palavra, **ciberspaço**,

<http://sweet.ua.pt/~jmm/esperant.htm>

Este é o endereço da página oficial da Associação Portuguesa de Esperanto na World Wide Web. Concebida originalmente por <jrt@ie-ajn.de> e <bacano@cc.fc.ul.pt>, está disponível desde 1996.11.10 e mantida por <jmm@ua.pt> e <bacano@cc.

fc.ul.pt>. Ainda muito incompleta, esta página pretende tornar-se numa fonte de informações sempre actualizadas sobre o Esperanto em Portugal, bem como proporcionar ligações às numerosas páginas sobre esperanto que se encontram no ciberspaço. Uma visita a não perder!

co, para descrever um novo mundo de relações pessoais, profissionais, comerciais, lúdicas, de escala planetária. Eis alguns exemplos:

- **Correio electrónico**: tal como o correio normal, mas (normalmente) muito mais rápido. Permite facilmente enviar mensagens a grupos de pessoas. Permite assim, por exemplo, a divulgação de mensagens a listas de pessoas interessadas num determinado tema.

- **Grupos de notícias**: funcionam como painel de afixação de mensagens sobre determinado tema; qualquer mensagem enviada para o Grupo por um utilizador é disponibilizada a todos os leitores. Existem vários milhares de grupos de notícias que reúnem as pessoas à volta do mundo interessadas nesse tema. Desde o ambiente à arte e ao desporto, passando pelo espaço, religião e sexo, é difícil não encontrar um grupo onde se encontre algo interessante. É claro que os insatisfeitos podem criar também o seu grupo! Como é evidente existem também grupos sobre e em esperanto, o maior bastante participado e que é acedido por dezenas de milhares de pessoas por mês (segundo a contabilização automática!)

- **World Wide Web**: é um dos serviços com maior expansão na rede. Permite aceder facilmente, através duma interface agradável, a qualquer dos milhões de ficheiros disponibilizados em todo o mundo, com texto, imagens ou som, em alguns segundos.

jmm

esperanto na internet: uma história de sucesso!

O ciberespaço não é um meio novo para o esperanto: de facto, já há largos anos que muitas centenas de esperantistas digitavam nas diversas redes de computadores (fidonet, compuserve, bitnet, eam, internet) que tão recentemente se fundiram num todo interligado.

Novidade é o para um público (esperantista e não-esperantista) que, ainda nos primeiros números desta publicação via anunciado o misterioso título "O Esperanto no sub-mundo das redes informáticas" — que acabou por originar o presente artigo.

Para os esperantistas, habituados a usar uma língua sem barreiras, a internet é o elemento que faltava para uma comunicação verdadeiramente global. Várias bibliotecas e museus de esperanto têm já os seus catálogos disponíveis na internet, e quase um terço dos cerca de trezentos periódicos em esperanto estão ligados a uma agência noticiosa que funciona por correio electrónico.

Além disso, a internet possibilita, a um custo reduzido, a disponibilização ao público de uma grande quantidade de informação, desde um curso por *e-mail* até uma conferência de imprensa virtual permanente e constantemente actualizada.

Por falar em cursos, o português é a quinta língua a ter um curso por correspondência na internet, depois do francês, inglês, alemão e mandarim. Os interessados devem apenas mandar um *mail* para kultura@turing.unicamp.br.

Tendo em conta o número total de falantes, o esperanto é talvez a língua com mais contacto com a internet — resultados à vista... **am**

alguns endereços

<http://www.cs.chalmers.se/~martinw/esperanto/veb/>: Virtuala Esperanto-Biblioteko. Está aqui tudo!

soc.culture.esperanto: uma visita obrigatória para quem gosta de dar à língua (ou ao teclado). Não é o único *newsgroup* em esperanto, claro, mas é certamente o mais concorrido.

http://www.cs.chalmers.se/~martinw/fla-pa/flavaj_pagxoj.html: são as "páginas amarelas" do Esperanto na internet: mais de 800 endereços, com um motor de procura WAIS.

<ftp://ipisun.ipte.hu/pub/esperanto/eventoj>: Arquivo completo da revista quinzenal *Eventoj*, o mais frequente de todos os periódicos esperantistas.

jouko.lindstedt@helsinki.fi é o coordenador da *mailing list* **DE NASKL**, que trata da utilização do esperanto como língua materna. A maior parte dos subscritores são pais ou crianças de famílias em que o esperanto é uma das línguas domésticas.

<http://www.uni-paderborn.de/extern/fb/2/AIS/ais.html>: A Academia Internacional das Ciências de São Marino tem o esperanto como língua oficial e de trabalho.

<http://www.archlab.iuwien.ac.at/~mbaehr/scouting/sel/sel-faq.html>: Tudo sobre escutismo e esperanto.

[telnet ford.zait.uni-bremen.de 3000](mailto:ford.zait.uni-bremen.de): O *Virtuala Esperanto-Kongresejo* (IRC), para conversar em tempo real com outros utilizadores.

Irmãs Polgár

Campeãs esperantófonas fazem sensação no mundo do Xadrês

Zsuzsa (26), Zsófia (21), e Judit (19) não nasceram super-dotadas. No entanto, são todas campeãs de xadrez, políglotas e... esperantistas. Derrotam campeões de ambos os sexos, destronam mitos como Karpov, e estão bem na frente na actual tendência de um xadrez profissional liderado por jogadores cada vez mais jovens e onde as diferenças entre os sexos se esbatem. Na sua vida, o esperanto desempenhou um papel fundamental: O pai, POLGÁR László, põe a Língua Internacional entre os ingredientes principais da receita "Faça do seu filho um génio"...

Com 2675 pontos FIDE, Judit é, tal como as suas irmãs Zsuzsa e Zsófia, de longe melhor que o actual campeão da Liga Esperantista de Xadrez, Van MAXWELL, com "apenas" 2299 pontos. De facto, quando tinham apenas 9 ou 10 anos, as Irmãs Polgár foram deixando os torneios esperantistas, por que "o nível destes era já muito básico para elas", diz-nos o pai,

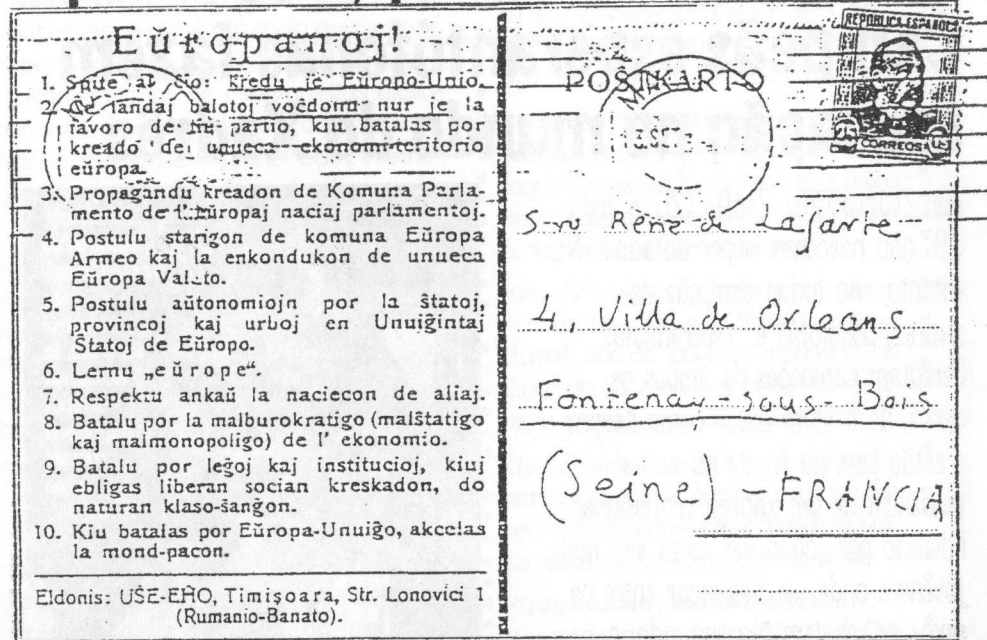
László, pedagogo húngaro, que não hesita em apontar o esperanto como uma actividade invulgarmente estimulante para "educar um futuro génio". "Segundo a minha teoria", continua, "ao educar uma criança devemos seguir uma especialização muito cedo — xadrez, matemática, música... Depois, é com base nesse início que a criança se tornará uma

peessoa multifacetada." Apesar do palmarés impressionante da sua carreira de xadrezistas, as Irmãs Polgár são raparigas que levam uma vida relativamente normal. Judit e Zsófia, aparecem com frequência em encontros juvenis de esperanto, e Zsuzsa espera o primeiro filho: Será xadrezista, talvez; esperantista, certamente; educado para ser génio...

POLGÁR Judit, número um do ranking feminino, e grã-mestre internacional aos 11 anos, foi recentemente derrotada pelo campeão português António ANTUNES.

Esperantistas, pioneiros da Europa!

Era ainda em 1934, mas falava-se já de União Europeia, Moeda Única, Defesa Comum, liberdade e tolerância supra-nacionais... em esperanto, claro!

Postal em esperanto editado na Roménia e enviado de Espanha para França em 1934.09.13. Palavras para quê?

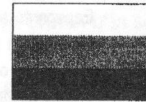
«Europeus!

1. Apesar de tudo, acreditai na União Europeia.
2. Em eleições nacionais votai só nos partidos que favorecem a criação de um mercado comum europeu.
3. Divulgai a criação de um parlamento comum dos Parlamentos nacionais europeus.
4. Exigi a implementação de um Exército Europeu comum e a introdução de uma Moeda Única europeia.
5. Exigi autonomia para os es-

- tados, províncias e cidades dos Estados Unidos da Europa.
6. Aprendei "à europeia".
7. Respeitai a nacionalidade dos outros.
8. Lutai pela desburocratização (privatização e desmonopolização) da economia.
9. Lutai por leis e instituições que possibilitam uma evolução social livre e uma alteração natural das classes.
10. Quem luta pela União Europeia acelera a paz mundial.»

'ESPERANTOLÂNDIA'

Rússia

O esperanto nasceu na Rússia — mais: o ambiente de fim-d'império que se vivia em Bialystok na década de 1870, onde as diversas etnias subjugadas se entregavam a hostilidades alienadas, foi determinante na formação de L. Zamenhof e no aparecimento do esperanto. Em 1887, já em Varsóvia, então ainda parte do Império Russo, Zamenhof enviou o seu *Primeiro Livro da Língua Internacional* a vários intelectuais eminentes da época, desde Jules VERNE ao chefe *cherokee* Sequoya. Inevitavelmente, muitos destes eram russos, destacando-se o famoso escritor Lev TOLSTOJ, que veio de facto a aprender o esperanto («em duas horas», assegurava aos mais crédulos...) e a fundar a Associação Mundial de Esperantistas Vegetarianos, que se mantém activa. Na primeira fase da história do Esperanto, até cerca de 1910, a Rússia vai partilhar com a França um papel determinante no evoluir da língua e do movimento a ela associado. A revolução de Outubro ocorre simbolicamente escassos meses após a morte de Zamenhof e o cenário do esperanto na Rússia (praticado em grande parte por "sionistas, cosmopolitas e burgueses"...) sofreu alterações de fundo. Até ao início da guerra fria, e apesar do colaboracionismo de personagens como Drezén, que não hesitavam deletar camaradas esperantistas sempre que estes se

desviavam da linha estabelecida e usavam o esperanto para denunciar a realidade do regime, a doutrina oficial para a política linguística (baseada nas extravagantes concepções pessoais de Stalin para os «amanhãs que cantam» — em russo, claro...) não deixava lugar para o Esperanto. Encheram-se *gulags* com esperantistas, numa acção não única mas certamente documentada de forma única na literatura e na historiografia do esperanto (a par talvez com as perseguições movidas aos esperantistas na Alemanha nazi). A fase seguinte (coincidente com a expansão da influência sino-soviética) é a do "apadrinhamento" do movimento esperantista pelas autoridades, com "controleiros" partidários colocados como presidentes de Associações, "delegações" aos congressos no Ocidente cuidadosamente escoltadas e vigiadas *et c.* Ao mesmo tempo, esta época conheceu, de Cuba à Checoslováquia e da Bulgária ao Vietname, um apoio por parte dos Governos ao Esperanto nunca antes (nem depois...) visto: Publicações subsidiadas, instalações cedidas, funcionários pagos — uma acção certamente não desinteressada mas que garantiu ironicamente o consolidar do movimento esperantista durante e após as mudanças radicais de 1989. No entanto, na própria Rússia, o isolamento generalizado que os 50

anos da Guerra Fria determinaram, moldou

um movimento

esperantista nacional com características sociológicas distintas, que a recente abertura deu a conhecer ao restante mundo esperantófono. Barreiras económicas mantêm parcialmente este isolamento, mas, mesmo no maior país do Mundo, sente-se o planeta cada vez mais pequeno, tendo a Rússia uma presença inesperadamente forte na "Esperantolândia" virtual da *internet*. São as mudanças insuspeitas e inesperadas do Mundo: Mixail GORBAÇOV, protagonista de uma dessas mudanças, disse-o recentemente como recém-membro da Academia Internacional das Ciências de São Marino, que tem o esperanto como língua oficial e de trabalho.

nos PRÓXIMOS NÚMEROS:

**Agostinho da
SILVA: o autor
português mais
traduzido para
esperanto**

**"Esperantófono"
ou
"esperantista"?
Um dilema
significativo**

**Choque de
gerações na
língua da paz**

**20 razões para
não aprender
esperanto**

**Esperanto
como língua
materna:
Cinco casos
portugueses**

**Entrevista com
o Secretário
Geral do
Conselho da
Europa:
Daniel
TARSCHYS,
esperantista**

**Números já publicados do
Esperanto — Língua Viva:**

ELV 0, set.-out.'92 (=NB58):

- O esperanto é os Verdes
- O esperanto no Vaticano
- O esperanto dá lucro?
- Uma olhadela na Babel europeia
- China: reformas e abertura
- Pelo mundo fora, com hospedagem garantida
- Compreensão recíproca: entre os povos ou entre os esperantistas?

ELV 1, nov.-dez.'92:

- O esperanto na Eco'92: O ambiente certo para uma língua mundial
- O Esperanto na UNESCO
- Entre duas amigas
- Expolingua Portugal 1992
- 'Esperantolândia': Coreia do Sul e Cuba
- Notícias da Torre de Babel: Língua é problema no Parlamento da Ucrânia

ELV 2, jan.-mar.'93:

- Petição a favor do esperanto: Parlamento unânime
- 'Esperantolândia': Angola e França
- Notícias da Torre de Babel: Minorias insuspeitas

ELV 3, abr.-jun.'93:

- Umberto Eco fala sobre o esperanto
- O esperanto entre os ferroviários: idealismo na prática

- 'Esperantolândia': Bósnia
- Procurado: L. L. Zamenhof!

ELV 4, out.-dez.'93:

- Esperanto em festa e debate
- PEN-Clube Internacional reconhece o esperanto como língua literária
- Rock... em esperanto
- 'Esperantolândia': Países Bálticos

ELV 5, jan.-mar.'94:

- Parlamento europeu rompe tabu
- Esperanto: o último sonho de Jules Verne
- Conselho da Europa: Um esperantófono na presidência
- Vaticano: Saudação Pascal (também) em esperanto
- 'Esperantolândia': Brasil

ELV 6, jul.-set.'94:

- Resoluções da UNESCO a favor do Esperanto: Montevideo, 1958
- Sofija, 1985
- Paris, 1993
- Cursos em 94/95
- 'Esperantolândia': Espanha

ELV 7, abr.-jun.'95:

- Esperanto no Cinema
- Jovens esperantistas debatem «Minorias na Europa»
- Prémios Nobel e o esperanto
- Helmut KOHL: «Não queremos uma Europa-esperanto
- 'Esperantolândia': Madagáscar

NOVOS CURSOS

A partir de 30 de Novembro, sábado, terão início na sede da Associação Portuguesa de Esperanto os cursos para o ano escolar 96/97. Tal como foi hábito até recentemente, os cursos estarão estruturados em três níveis (iniciação, treino e aperfeiçoamento), denominados **Esperanto 1**, **Esperanto 2** e **Esperanto 3**, e serão ministrados por João José SANTOS, Gonçalo NEVES e António MARTINS. Todos os interessados deverão deixar o seu nome, contacto, idade e outras informações na sede, 24 h por dia (01 714 13 59). Os interessados nos cursos de nível 2 e 3 deverão ter diploma do grau anterior ou submeter-se a exame prévio a realizar no sábado, 23 de Novembro.

Alivorte, kiom da devioj estu tolerataj?

Por la parola parto de la Supera Ekzameno mi proponas, ke ĝi enhavu la sekvajn erojn.

- a. Deklamado: poezio, beletra prozo, teatraĵo
- b. Interpretado: (dudirekta)
  - i. Spontana konversacio inter du ekzamenistoj, unu parolanta en Esperanto, la alia en la gepatra lingvo de la kandidato.
  - ii. Simultana interpretado de prelegoj (dudirekta): Aŭskultante magnetofonajn registraĵojn de partoj de prelegoj, la kandidato samtempe interpretas ilin esperante kaj gepatralingve.

Honorarioj

La principa regularo de la Supera Ekzameno ne pritraktas la demandon pri honorarioj por membroj de la Supera Ekzamena Komisiono. Estas necese starigi regulojn pri honorarioj pagotaj al ili por diversaj aspektoj de ilia laboro kaj por la elspezoj, kiujn ili havas.

Konkludo

Mi esperas, ke kelkaj el la temoj, kiujn mi tuŝis en tiu ĉi artikolo, servos por plua pridiskutado okaze de seminarioj kaj konferencoj de instruantoj de Esperanto. □

NOVOS CURSOS

A partir de 30 de Novembro, sábado, terço início na sede da Associação Portuguesa de Esperanto os cursos para o ano escolar 96/97. Tal como foi hábito até recentemente, os cursos estarão estruturados em três níveis (iniciação, treino e aperfeiçoamento), denominados **Esperanto 1**, **Esperanto 2** e **Esperanto 3**, e serão ministrados por João José SANTOS, Gonçalo NEVES e António MARTINS. Todos os interessados deverão deixar o seu nome, contacto, idade e outras informações na sede, 24 h por dia (01 714 13 59). Os interessados nos cursos de nível 2 e 3 deverão ter diploma do grau anterior ou submeter-se a exame prévio a realizar no sábado, 23 de Novembro.

Propina: 6000\$00 para não-sócios (com inscrição opcional na A.P.E.) e 2720\$00 para sócios. Os cursos

A secção juvenil *Portugala Esperanto-Junularo* organiza **cursos intensivos** dirigidos à sua faixa etária (sócios com menos de 30 anos). Decorre um neste momento e prevê-se outro para as férias do Natal. AM

Mazi por TV en profesia formato!

La Internacia Esperanto-Instituto informas, ke estas preparata dissendo de la fama "Mazi"-video-kurso kiel TV-serio pere de landaj kaj lokaj televidaj stacioj laŭ la profesia sistemo BETACAM.

La kostojn de tiu adapto pagas la Instituto, sed poste ĉiu TV-stacio devas

aparte pagi la licencon por la rajto dissendi la kurso-serion.

Pli detalajn teknikajn informojn bonvolu peti rekte ĉe la IEI-kunlaboranto kaj eldonisto TOMMY Publishers, Tomasz Wojciechowski, ul. Kasprowicza 30/15, PL-01 871 WARSZAWA, Polio. □

RECENZO:

Língua internacional Curso sem mestre

Newton MONTEIRO

Edições Nosso Lar: São Paulo, 1995

80 pĝ., 27 cm × 19 cm

Kolora kovrilo.

La kovrilo montras 13 flagojn: la unua estas la flago de Brazilo, la dua estas la Esperanta. Poste aperas 11 flagoj de la jenaj landoj: Portoriko, Kanado, Britio, Francio, Germanio, Italio, Aŭstrio, SaudArabio, Ĉinio, Japanio kaj Aŭstralio.

Ŝajnas strange ke, estante libro en la portugala lingvo por lernado de Esperanto, ne aperu la flago de Portugalio en la grupo de la jam menciitaj flagoj.

Inter la ses ĉapitroj de la indekso estas du, kiuj starigas la kernon de la libro: *Curso de Esperanto sem mestre*, en la paĝo 11-a *Chave de Ouro* — klarigoj de la lekcioj en la paĝo 37-a.

Ĉiu el ĉi du ĉapitroj entenas 96 alineojn kiuj kovras la tutan gramatikon, ekde la vokalojn, duonvokalojn kaj konsonantojn, prononcadon, artikolon, substantivon, adjektivon, numeralojn, pronomojn, verbojn, adverbojn, k.t.p., sed laŭ ne ordigita formo — kvankam asimilebla.

La baza enhavo estas elmontrita en la paĝoj 13-a ĝis 36-a samtempe kun malgrandaj ekzercoj, kiujn la lernanto devos solvi kaj poste kompari kun la solvo, kiu estas montrita en la alineo kun la sama numero inter la paĝoj 39-a kaj 57-a de la

•••••
 • Internacian infandeseĝnan konkur-
 • son organizas Kroata Esperantista Unu-
 • iĝo (☐Sveti Duh 130, HR-10000 ZAG-
 • REB). Ĝis 15-jaruloj sendu konkursaĵon
 • en minimuma formato 20×30 cm. ☐
 •••••

ĉapitro titolita *Chave de Ouro*. Ĉiuj paĝoj ekde la 13-a ĝis la 34-a entenas en la suba alineo unu vortareton esperanta-portugalan rilatanta la aferon de la sama paĝo. Sed, konsiderante ke la libro ne entenas la vortaron esperanto-portugalan de la tuta enhavo, endas ke la lernanto observu la konsilon donita en la paĝo 10-a de la libro, celante la ellaboradon de alfabeto sliparo, en kiun li devos transkribadi ĉiujn novajn vortojn aperintaj en ĉiu paĝo. En la paĝoj 71-a ĝis 79-a, sub la ĝenerala titolo *Vocabulário* troviĝas vortoj portugalaĵ-esperantaj aranĝitaj laŭ ĉi aferoj: *Lakorpo, lafamilio, nutraĵoj, fruktoj, kreskaĵoj, trinkaĵoj, en la kuirejo, vestoj, la domo, en la domo, floroj, terbestoj, akvobestoj, insektoj / bestetoj, birdoj, instruo / studo, lernejo, sezonoj, semajno, monatoj, la tempo, la urbo, sportoj / ludoj, sonoj / bruoj, bestovoĉoj, teksaĵoj, muziko, agoj.*

Ĉi tiu elekto de titoloj por la vortaro ŝajnas tro subjektiva kaj do ĝi rezultas malmulte objektiva, malkuraĝigante la lernanton rilate la serĉadon de vortoj. Ekzemple, oni ne trovas la signifon de "zero", ĉar ne ekzistas en la libro la vorto "nulo".

La paĝoj 62-a kaj 63-a prezentas resumon pri la uzado de adverboj, konjunkcioj kaj prepozicioj, en kiu oni rimarkas la mankon de kelkaj el tiuj nevarieblaj vortoj, inter kiuj, la kondiĉa konjunkcio "se". La paĝo 58-a prezentas la tabelon de la korelativaj vortoj.

Resume, temas pri baza libro, kun bela grafika aspekto kiu uzas didaktikan metodon alvokante la deduktivan senson de la lernanto, sed klarigante en la ĉapitro *Chave de Ouro* la dubojn kiuj estu restintaj al la lernanto okaze de la ĉapitro titolita *Curso de Esperanto sem mestre* ekde la paĝo 11.

Franco SIMÕES

LINGVO:

"Mesmo" esperanten multmaniere

□ Faria de BASTOS

La portugala vorto "mesmo" estas laŭ mia sperto tiu kun pli da ebloj de malsamaj tradukoj esperanten. Ne malmultaj esperantoparolantoj ofte ne dece distingas inter ili. Kelkaj kutime tradukas la vorton "mesmo" per "mem" sendepende de la konkreta kazo. Ne mirindas tamen ĉi-afere, se konsideri ke eĉ Albault, la iama prezidanto de la Akademio, antaŭ kelkaj jaroj skribis (glite, mi kredas, malgraŭ kontraŭuloj) la vorton "mem" anstataŭ la vorton "eĉ", pro influo de la franca "même".

Ni prenu la plej simplan ekzemplon: "Eu mesmo o vi". La traduko jenas: "Mi mem vidis lin".

Alikazan ekzemplon: "Mesmo à tangente". Tradukon: "Ĝuste apenaŭe".

Diversspecan ekzemplon: "Eu vi-o mesmo", kun la signifo "Eu até o vi". La bona traduko estos: "Mi eĉ vidis lin".

Kvaran ekzemplon: "Ele é sempre o mesmo". Tradukite: "Li estas ĉiam la sama".

Proksiman ekzemplon: "O mesmo

me aconteceu". Tradukite: "La samo okazis al mi".

Sesan ekzemplon: "Eu estava mesmo ao lado". Taŭgan tradukon: "Mi estis tute apude".

Sepan ekzemplon: "Era mesmo ele?". Tradukon: "Ĉu vere estis li?".

Okan ekzemplon: "Mesmo triste, ela sorriu". Tradukon: "Malgraŭ malĝoja, ŝi ridetis".

Naŭan ekzemplon: "Cheguei mesmo agora". Tradukon: "Mi ĵus alvenis".

Dekan ekzemplon: "Isso tinha mesmo de acontecer". Tradukon: "Tio ja devis okazi iam".

Dekunuan ekzemplon: "Que ele venha ou não, para mim é o mesmo". Tradukon: "Ke li venu aŭ ne, estas por mi indiferente".

Dekduan kaj lastan ekzemplon: "Assim mesmo, não desisto". Tradukon: "Mi tamen ne rezignos".

Ĉi-ekzemploj utilas finfine por pli bone komprenigi al ni la multnuancecon de nia portugala. □

Stipendio «Ivo LAPENNA»

Memore al prof. d-ro Ivo LAPENNA (1909-1987) kaj al liaj elstaraj meritoj por la Internacia Lingvo kaj ties aplikado en la scienco speciale, Fondaĵo Ivo Lapenna starigis lianoman stipendion, kiu konsistas el subvenciado al disertacioj je universitata nivelo (doktoriĝoj, magistriĝoj, licencioj), kiuj temas pri esperantologio kaj aŭ pri Esperanto en rilato kun interlingvistiko kaj estas ellaboritaj en la spirito de Zamenhof kaj Lapenna. En 1997 ĝi povas

esti aljuĝita al disertacioj oficiale akceptitaj de universitata instanco en la jaro 1996. Aŭtoroj dezirantaj kandidatiĝi al la Stipendio b.v. peti detalan regularon de la sekretario-kasisto de Fondaĵo Ivo Lapenna, Torben SVENDSEN, ✉ Vanlose Allé 57, DK-2720 VANLOSE. Tempo-limo estas 1997.02.28. Sendu (du ekz.) al Klaus PERKO, ✉ Lendkai 111, AT-8020 GRAZ, ✉ <lapenna@cybernet.dk>, ☎ http://www.worldnet.net/~bmasala/FIL □

POEZIO:

Incógnita

*Sou forasteira, aqui, sem pedra ter ou lenho
em que repouse a fronte incendiada,
não sei para onde vou, nem de onde venho,
não sei se é longe ou breve a caminhada.*

*Não sei se me pertence o que aqui tenho,
árvore velha às rochas arrancada,
bronze quebrado com que não me empenho
sendo o que sou prefiro não ter nada.*

*Serei santa talvez, talvez presságio,
dum incontível orbe a expansão,
em estilhaços lunares submerso.*

*Espuma gigantesca dum naufrágio,
fragmento do cosmo em suspensão
a lucilar na orla do Universo.*

La ĉi-supran soneton verkis portugallingve Alsácia Fontes MACHADO dediĉe al sia amiko José Augusto PIMENTEL, kaj estis publikigita en 1990.11.19 en *Gazeta das*

Caldas. Omaĝe al tiu karmemora kaj elstara membro de nia komunumo, NB klopodis organizi tradukkonkurson (vd. NB64). La tri konkursaĵoj ricevitaj ĝis la 1994.06.17 — la 81-a datreveno de ŝia naskiĝo — estis submetitaj al la takso de du eminentaj portugala-kaj esperant-lingvaj poetoj — Leopoldo KNOEDT kaj Geraldo MATTOS, kun invito al elekto de plej taŭga traduko. Tamen, diversajmalfacilaĵoj malebligis tiun ĉi altnivelan kunlaboron kaj tial NB decidis anstataŭigi la spertulan takson per 'popolenta' aprezo. Publikigante la alvenitajn konkursaĵojn (sen tradukint-nomo) ni do alvokas al ĉiuj leganto de NB (membroj kaj abonantoj) esprimi sian preferon ĝis 1996.11.19 (aŭ efektive ĝis firedakto de NB71) — ses jarojn post la originala premiero.

La verkaroj de la portugala-Esperantiaj forpasintoj meritas cetere atenton, kaj P.E.A. alvokas do al ĉiuj interesatoj pri tiu temo kontakti la sidejon por eklaboro. AM

TRADUKO «A»:

Nekonata

*Mi fremdas tie-ĉi, sen ŝton' aŭ ŝtip'
kien kuŝigi mian frunton fajran,
mi nek scias kien, nek el kie,
ĉu foras aŭ ĉu baldaŭ mia kaj'.*

*Ĉu posedas mi kion mi havas?
— arbo malnova el rokgrund' eltirita,
rompita bronz' kiu ĉe mi vane kavas
— mi tiel ĉi nenion trovas posedinda.*

*Estas mi sanktulo, eble aŭguro,
de nehaltebla globo ekspansio
mergita en lunspliterobskuro,*

*ŝipo-drona ŝaŭmondo el nenio,
eta ero de la svaga kosmstrukturo
scintilanta ĉe la rando de ĉi-ĉio.*

TRADUKO «B»:

Inkognita

*Mi fremdas, ĉi tie, sen ligna baz' aŭ ŝtono,
Sur kiuj nun ripozus mia arda kapo.*

*Mi ne scias kien, de kie vojas mia sono,
Mi ne scias ĉu longas aŭ kurtas l' etapo.*

*Mi ne scias ĉu al mi propras mia ondo;
arb' maljuna, ŝirita for el rok' per skrapo,
Bronz' rompita, kiun mi traktas sen impono;
Ĉar tia, de l' havaĵoj tentas min eskapo.*

*Sankta mi estas, eble, aŭ eble aŭguro,
De neentenebla sfrero l' ekspansio,
Mergiginta en disaj splitoj de la luno.*

*Giganta disŝaŭmo de ŝiprompa aventuro,
Fragmento de la kosm' en suspensio,
Scintila rande de la universa nuno.* ▶

Kaj jen kontribuo de membro nia al tiu ĉi nekutima poezia paĝo de NB:

Aŭtuno

*Pluvetas agrable, estas aŭtuno.
Folietoj ŝvebas en la aero,
kelkfoje nin rigardas la Suno,
novaj vivoj ĝermos sur la tero.*

*La vintro alvenos — venos tre baldaŭ
la pluvo, la neĝo kaj la frostiĝo.
Tiam Naturo dormos ankoraŭ:
horon atendas ĉio por vekigo.*

*Alvenos marto, suno varmiĝos,
la birdetoj pepados gajege,
tiam la printempo ekvekiĝos,
verdaĵoj ekaspektos belege.*

*Venos aprilo kaj maj' kaj junio,
el floroj la kampoj tre koloriĝos.
Alvenos somero, estos julio,
tempo por ferioj, ĉio varmiĝos.*

Augusto PEREIRA Júnior

◀ TRADUKO «C»:

Nekonatulino

*Tie-ĉi, ja, mi estas fremdulin'.
Por ke ripozu la vizaĝ' flamita,
Ŝtono aŭ ŝtip' mankas al mi:
destin' de nekonataj vojoj disportita.*

*Ĉu apartenas min la oldvirin',
"malnova arbo" el la rok' ŝirita?
Tiel estante mi, ne gravas min
havi nenion, bronzo disrompita.*

*Mi estos eble sankta aŭ aŭguro,
la ekspansio orba, sen ajn muro,
volvita en dronantaj lunaj splitoj.*

*Ega marŝaŭmo pro tragika vento,
pendita kosma ero, lumfragmento,
tra Universo, plena da meditoj.* □

MOVADHISTORIO:

Esplorado en la sideja spolio de Adolfo NUNES aperigis kelkajn interesajn poem-tradukojn kiujn ni jen publikigas en NB.

Defalinta folio

— *De trunketo disigita
Vi, malgaja, sekigita,
Kien iras, folieto?*

— *Vento kverkon ruinadis
Kiu min sur si tenadis;
Tiam, tute fordronanta
Min al vento forfluganta
Mi trakuras en momento
Valon, monton, kun la vento;
Kaj en tiu ĉi movado
Mi vojaĝas sen timado
Kun folio de la rozo
Kaj folio de la laŭro
En la tuta vivodaŭro!*

João de DEUS

(trad. Costa e ALMEIDA (?))

Pala kaj blonda

*Ŝi mortis! En malvasta ĉerk' sternita,
palega, blonda — blonda kaj malvarma,
Ŝi ridetadis kun malĝojo ĉarma,
Kiele se de virga song' lulita.*

*Lili' velkanta sub la roso larma,
Ŝi ripozis sur la lito lasta,
La neĝaj manoj sur la brusto ĉasta,
palega, blonda — blonda kaj malvarma.*

*Kvazaŭ de kant' arto [tiel!] la diino,
Kvazaŭ pala, laca, monakino,
ŝi dormis en la ĉerko, ŝi la ĉarma.*

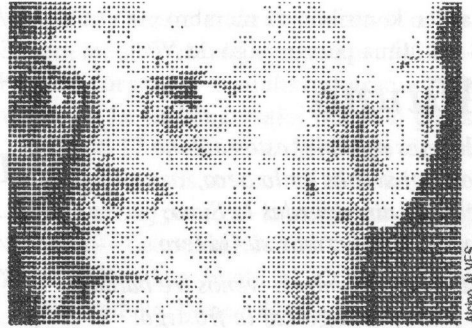
*Per kurb-ungeg', forprenis ŝin la morto,
por ŝin forgesi mankas al mi forto,
palega, blonda — blonda kaj malvarma.*

Antônio FEIJÓ

(trad. Costa e ALMEIDA)

MOVADHISTORIO:

Membioĝrafiaj notoj de Alberto Pedro da Silva kiel esperantisto (V-a kaj lasta ero)

ALBERTO PEDRO DA SILVA

...«En la numero 33, Julio 1978, la gazeto *Voz Anarquista* publikigis mian artikolon “*Esperanto — Lingua Universal*”, per kio mi respondas al “*suelto*” de s-ro Álvaro da Silva e SOUSA. Je la jaro 1908 ĉi tiu sinjoro aŭdis, unuafoje, ion pri Esperanto, kiun li konsideris senviva ankoraŭ en la jaro 1978.

Ekde la numero 35, septembro 1978, ĝis la numero 54, marto-aprilo 1981, la sama gazeto publikigis, sub la titolo “*Esperanto — Lingua Universal*”, mian adaptaĵon de “*Perletera Esperanto-Kurso*”. Celante liveri pliajn argumentojn por la serio de artikoloj publikigitaj sub la ĝenerala titolo “*“Paraiso” da Bulgária*”, mi sendis al la redakcejo de *Voz Anarquista* tekstojn prenitajn el leteroj adresitaj al mi. Estis mia deziro, ke tiuj tekstoj estu aplikataj kiel skizoj kaj informiloj por artikoloj verkotaj de la fakgvidanto. Antaŭtiam, ili uzis la tekstojn tiaj, kiaj ili estis kaj surmetis la titolon: “*O Esperanto maltratado no “paraiso” da Bulgária*”, kio estas ekster la vera senco de la skizoj, kaj publikigis ilin en la numero 38, januaro 1979. Konsekvence kaj prave s-ano José Augusto de Castro sendis al mi leteron pri ĉi tiu afero, kiu estis publikigita en la numero 40, aprilo 1979, de “*Voz Anarquista*”.

Ekde la n-ro 14 — somero 1979 — mi tradukas esperanten “*Resumo*”jn pri la enhavoj de la revuo “*A Ideia*”. La direktoro de ĉi tiu revuo proponis al mi la kompiladon de gramatika teksto por flugfolioj sub la titolo “*O Esperanto*”, kio estis publikigota kiel suplemento al la n-ro 20-21, vintro-printempo 1981. En la n-ro 22-23, novembro 1981, estas publikigita mia artikolo “*Esperanto: uma língua para todos*”.

Dum telefona interparolo kun s-ano Hernâni Araújo RESENDE ni interkonsentis, ke li venu ĉe min. Tiel okazis nia unua kunsido, kaj naskiĝis nia amikeco sincera, kiu daŭras ĝis hodiaŭ. Li sugestis organizi la tekston de demandaro sendota al malnovaj esperantistoj kaj al familianoj de tiuj, kiuj jam mortis. La celo estis la kolektado de fidindaj elementoj pri la historio de la esperantista laborista movado en Portugalio, eldonota je la jubilea jaro 1987. Mi ĉion faris, kio eblis al senspertaĵo pri historiaj aferoj, ties metodoj kaj rimedoj. Li gvidis min al plenumendaj taskoj kaj laŭŝajne mi rikoltis bonajn indikojn en antikvaj gazetoj kaj aliaj publikigaĵoj. Tial mi slipigis multajn nomojn de esperantistoj, esperantaj societoj, kaj aliajn indikojn utilajn al la celo. Profitante la okazon, mi kunigis sciindaĵojn por bioĝrafiaj

PASPORTA SERVO 96/97: 68 LANDOJ, 784 GASTIGANTOJ

Martin BURKERT

TEJO ĝoje anoncas la naskon de *Pasporta Servo 96/97*, la plej freŝa kaj aktuala eldono de la jam mondkonata adreslisto de esperantistoj, kiuj pretas senpage hejme gastigi aliajn esperantistojn.

Tuj, kiuj jam konas antaŭajn eldonojn de *Pasporta Servo*, rimarkos, ke ĝia aspekto iom ŝanĝiĝis. Post aŭskultado de kelkaj uzadintoj, ni inter alie decidis uzi pli malgrandajn formaton (tiu de UEA Jarlibro, kun 128 paĝoj) kaj krome dividi la landojn laŭ kontinento.

Ni speciale fieras pri la maparo indikanta loĝlokojn. Antaŭe ĝia desegnado (kun tieseraroj) ĉiam bezonis ŝvitiĝan noktaron da laboro kaj multe da gluo kaj korektofludaĵo, sed nun la evoluinta tekniko helpegis nin: la mapoj estas komplete desegnitaj per komputilo. Martin BUR-

KERT denove desegnis por ni la frontpaĝon.

La nombroj de gastigantoj (784) kaj landoj (68) estas malpli altaj ol en la antaŭa eldono. Sed ni aŭdace asertas, ke la nombro de validaj adresoj estas tamen pli alta; 100%-an validecon tamen ni bedaŭrinde neniam povas atingi, pro la translokiĝemo de junaj esperantistoj.

Ĉiuj listigitaj gastigantoj ricevas la libron senpage perpoŝte. Aliaj povas aĉeti ĝin kontraŭ modesta prezo.

Jeroen BALKENENDE
[Prezo: 1500\$00, ĉe la P.E.A.-libroservo, el la mendstoko de PEJ. La ĉi-paĝa bildo kovrilis la pasinjaran eldonon. NDIR]

Al-Andaluz: Lirikaj perloj de l'Araba Iberio

António Marco BOTELLA, konata hispana aktivulo, eldonis finfine libro-forme siajn tradukojn el la arabepoka iberia poezio. Temas pri nepre malkovrenda mondo, tiom ofte ignorata de ni, portugaloj (escepte per la "mig-dalarba legendo" aŭ kelkaj "sorĉmaŭrinoj") — la mirindaj riĉo kaj klero de l' araba civilizo rafiniĝinta en Iberio (*Al-Andalus*), en epoko kiam en Eŭropo eĉ reĝoj analfabetis kaj banado estis evitenda ekscentraĵo. Kontraste kun la tiamaj kristanaj socioj (kaj kun la nunaj islamaj...), *Al-Andalus* estis rare tolere-ma kaj malfermita socio, kie kunvivis egalece civitanoj arabaj, hebreaj kaj mozara-baj (kristanaj), kaj kie la virinoj ĝuis egalrangan pozicion. Arto kaj scienco plejgravis en tiu epoko (ĉ. 800-1300), kiam Kordovo estis sendispute la plej brila urbo en Okcidenta Eŭropo. *Lirikaj perloj de Al-Andalus*, 327-paĝa verko reeldonita pasintjare de Hispana Esperanto-Federacio, prezentas verkojn el 179 poetoj kaj have-blos en nia Libro-Servo postmende; la prezo rekte ĉe HEF estas 1900 ESP. **AM**

QUOTAS:

T-shirt premeia quotas em dia

O habitual sorteio trimestral de uma *T-shirt* entre os sócios com as quotas em dia realizou-se em 1996.09.28, referindo-se aos trimestres de 1996.01-03, 1996.04-06 e 1996.07-09. Foi efectuado através de lançamento de dados, na presença de um

membro da Direcção e

de dois sócios. No

primeiro concurso,

sairam os nú-

meros 1002, José

Joaquim MEN-

DES, da Ama-

dora, que não

tem a suas quotas em

dia, e 0899, Celeste FARI-

NHA, de Lisboa, que, por ter as quotas em

dia, ganhou a *T-shirt* do prémio. O segun-

do concurso contemplou o número 1200,

José Luís ABREU, de Barcouço, Mealha-

da, que tem as suas quotas em dia e foi

premiado. Finalmente, no terceiro concu-

so saíram os números 1240, Elizabeth

PEIXOTO, de Lisboa, que não tem a suas

quotas em dia, e 524, Alexandre KASESA,

de Lisboa, que, por ter as quotas em dia,

ganhou a *T-shirt* do prémio. Os premiados

podem levantar o seus troféus na sede da

Associação ou recebê-la por via postal,

após pedido indicando o tamanho. Relem-

bramos que o mês da última quota paga de

cada sócio aparece na cinta do *Nia Bul-*

teno. "9611", por exemplo, é Novembro de

1996, estando atrasadas todas as quotas

pagas até antes desse mês. Se junto à data

estiver um "[ ]" em vez de um "[#]", então

mande-nos uma foto sua para a ficha. AM

SIDEJO:

Malgranda mondo

Dum pasinta aŭgusto en la sidejo de nia

Asocio svarmik eksterlandaj

gastoj: **Brian KRUGER**, el

Usono, A-komitatano de TEJO (vd. pĝ.

12), turismis en Portugalio unu semaj-

non, ĵus reveninta el la I.J.K. Lian viziton

zorgis Alcino ALVES. **Dimi-**

tăr PAPAZOV, prezidanto

de Bulgara Esperanto-Centro, kaj ties

familio ankaŭ ĝuis la gastamon de nia

sidejo, kie amfitrionis Faria de BAS-

TOS. Vizitante Portugalion dum kvin

semajnoj, **Irina TUVAL-**

KINA, el Ĉuvaŝio (Rusio),

vizitis eĉ plurfoje nian sidejon. Ŝian

viziton akompanis António MARTINS.

Bedaŭrinde, ĉiuj akceptantoj forgesis

peti al "siaj" gastoj subskribi la *Libron*

de la Vizitanto, interesa movadhistoria

dokumento de nia sidejo.

AM

••••• P. E. A. URĜE BEZONAS •••••

• **Periodaĵan** •

• **Bibliotekiston** •

• Revuoj, gazetoj, ĵurnaloj, magazi-

noj, bultenoj, novaĵleteroj, organoj

kaj paskviloj: ili noticas la realon de

Esperanto hodiaŭ, kaj unike sci-

igas pri ĝia historio. Plej proksima:

• **periodaĵa bibliotekisto**. Por taŭge

plenumi tiun fascinan taskon nece-

sas: minimuma sperto pri esperan-

to, elbleco pasigi kelkajn horojn

semajne en la sidejo kaj minimuma

lerto pri komputado aŭ lernemo pri

ĝi. Interesatoj kontaktu tuj la sidejon!

•••••

LIBROSERVO:

2-a aldono al la Katalogo aperinta en NB67

Novaj Titoloj

□A. da Silva ALMEIDA

01.018	<i>Lingua Universal "Esperanto" .....</i>	Jayme Heinlein FERREIRA	50\$00
	— <i>Methodo Completo</i> (1889)		
02.034	<i>ABC-Gramatiko de Esperanto .....</i>	de Vlemincq & van Damme ..	5500\$00
02.035	<i>Gramatika ABC-Praktikilo .....</i>	de Vlemincq & van Damme ..	3200\$00
02.038	<i>Komplementoj de l' Verbo, ...</i>	D. Quarello	100\$00
02.039	<i>Komplementoj de l' Substantivo .....</i>	D. Quarello	100\$00
05.006	<i>La Laŭta Vekhorloĝo .....</i>	Stefan MacGILL	400\$00
05.027	<i>Malgranda Rano Flugis kaj Falis .....</i>	Ĝ. Ĝiĝjung	350\$00
08.129	<i>Sep Krimnoveloj .....</i>	R. C. Gates	1370\$00
13.022	<i>Saniga Menuo .....</i>	Kristina-Maria LUIITE	700\$00
15.006	<i>La Veraj Interparoladoj de Sokrato .....</i>	Han RYNER	600\$00
20.009	<i>Fantaziaĵoj kaj Kantoj por Infanoj .....</i>	Jon ROMESMO	950\$00

Elĉerpitaj Libroj

01.002	<i>Baza Esperanto</i>
01.005	<i>Primeiro Manual de Esperanto</i>
01.010	<i>Esperanto Sem Mestre</i>
02.006	<i>Ellernu! Progresu Kurso de Esperanto</i>
05.009	<i>La Malgranda Sorĉistino</i>
05.013	<i>La Fiera Multkolora Kateto</i>
05.041	<i>Liliputo</i>
06.013	<i>Facetoj de Esperanto</i>
06.014	<i>Internacia Komunikado</i>
08.001	<i>La Imperio Ornak</i>
08.006	<i>Malfacilas Esti Dio</i>
08.009	<i>Norda Odiseado</i>
08.024	<i>El la kara Infaneco</i>
08.058	<i>Mistera Lumo</i>
08.060	<i>Noveloj</i>
08.096	<i>Varmas en Romo</i>
09.007	<i>Kun Sopira Koro</i>
13.001	<i>Amuza Matematiko por Gelernantoj</i>
14.021	<i>Zamenhof, Iniciador do Esperanto.</i>
15.001	<i>Diskurso Pri la Metodo ▶</i>

15.006 *La Veraj Interparoladoj de Sokrato*15.009 *La Konflikto*19.014 *La Sankta Biblio*20.005 *Internacia Kantaro*

Korekto de Titolo

18.001 *Survoje al IPE — Internacio de Proleta Esperantistaro*

Korekto de aŭtoroj

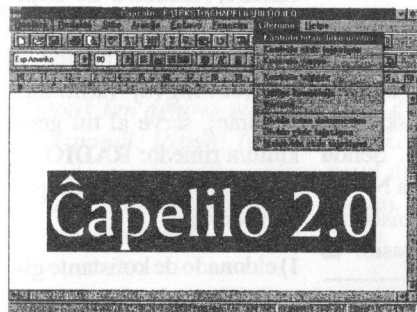
06.028 *Georgo KORYTKOWSKI*12.002 *Carlo GOLDONI*

Novaj Prezoj

01.008 *Suplemento Junulkurso ....* 150\$0008.083 *La Stultaj Infanoj .....* 750\$0011.007 *Asteriks kaj Kleopatra ....* 1800\$00

Novaj kodoj

10.011 *Sub la Signo de Socia Muzo (eks-08.085)*13.004 *Pri Nia Universo (eks-16.003)*

En la komenco ĉefe necesis “ĉapeli”. Taŭge aperigi la ĝustajn supersignojn kaj ekrane kaj papere estis problemo demandantan fakan solvon en plej multaj komputiloj kaj programoj. Ĉapelilo 1 markis la finon de tiu epoko. Nun, la uzanto postulas plenan uzon de esperanta redaktprogramo, en *Windows* (plej uzata “amika” medio), kun esperantlingvaj helptekstoj, menuoj kaj komandoj, kapabla taŭge dividi la esperantajn vortojn, kontroli kaj korekti la esperantan ortografion, kaj importi jamajn tekstojn en plej diversaj formatoj (cx, cxw, ch, c[^], c[']) — kiujn trudis (kaj trudas) tiuj primitivaj sistemoj. Tia estas Ĉapelilo 2.0. Ĝus aperinta, ĝi prezentigas kiel avangarda kaj unika rimedo por serioza kaj konsekvenca vere esperantlingva redaktado en *Windows*. Novajn tiparojn (i.a. tiujn uzitajn por *NB*), vortdividilon, pli oportunan klavartakton, plibonigitan literumilon, aldonajn tekstformatojn, esperantlingvan aŭtomatan daton, k. m. a. Ĉapelilo 2.0 kostas 33 500\$00 el la Libro-Servo de P.E.A. kaj speciala rabato atendas la aĉetintojn de Ĉapelilo 1.x. La Zamenhofa *Esperanta Proverbaro* kompletigas la pakon. AM

Post morto de Ada Heroldo ĉe LF-koop

De post la bedaŭrata morto de Ada FIGHERA-SIKORSKA, ties redaktoro dum 37 jaroj, la mondkonata ĵurnalo *Heroldo de Esperanto* tamen ne orfas. Laŭ kontrakto subskribita ankoraŭ dum vivo de sia redaktoro, la titolon transprenos Kooperativo de Literatura Foiro ekde 1997.01.01. La laboron redakti, administri kaj komposti (kiun Ada plenumis preskaŭ sola) transprenos Marco PICASSO (respondeca redaktoro) kaj Perla MARTINELLI (redaktoro), kiu tiel pluas la jam 76-jaran tradicion de *HdE*, fondita de Teo JUNG kaj de li redaktita tra du mondmilitoj. Al vidvo Gian Carlo FIGHERA, elstara esperantista ĵurnalisto, homo milda kaj rekta, P.E.A. prezentas plej sinceran kondolencon. AM

Esperanta laserdisko

Komputila laserdisko (CD-ROM) pri esperanto estos disdonita al ĉiu partoprenanto de la Kongreso de Eŭropa E-Unio en Stuttgart (vd. pĝ. 11) kaj oni serĉas esperantlingvajn kontribuojn por la diskedo, specife: bild-, son-, kaj vide-dosierojn; **senkopirajtajn** tekstojn, originalajn kaj tradukitajn al esperanto (pri diversaj temoj); prezenton de esperantaj organizoj, komputilajn programojn, lernhelpilojn, k.m.a. Interesatoj kontaktu: Stefan FISAHN ✉ Friedrich-Ebert-Straße 71, DE-70191 STUTTGART ☐ <fisahn@hbi-stuttgart.de>. ☐

Laŭ tute ĵusa informo, forpasis aŭguste la eminenta portugala esperantisto **António Correia COIMBRA**. Nekrologo en *NB71*.

RADIO:

Esperanto-Klubo "La Espero", en Antananarivo, funkcigas **esperantan radion**. Komence, ĝi elsendos per FM, je 94 MHz. Oni planas pli poste atingi la plejn forajn landojn de Afriko per mallongaj ondoj. La aferon realigas skipo da junuloj kun la helpo de Eugene RAVELOSON. Sendu esperantajn muzikaĵojn por ilustrati la programon al la Nicole Julie ANDRIATSARAFARA ☒ Lot. II. 56bis, 1er, Analama-hitsy Tanana, MG-101 ANTANANARIVO, Malagasio. ☐

INTERNACIAJ BRODKASTOJ:

Horo (UTC)	Stacio	Frekvencio / kHz aŭ	satelito	Ricevareoj
Ĉiutage (1-7)				
04:30-05:00*	Polonia	☼1		Eŭropo
11:00-11:27	Beijing	6955, 9480		Japanio, Koreio
13:00-13:27	Beijing	11840, 11650		Sudorienta Azio
13:30-14:00*	Polonia	7145, 7285, 9525, 6000, ☼1		Eŭropo
17:25-17:30*	Polonia	☼2		Eŭropo
18:00-18:30*	Polonia	☼1		Eŭropo
20:00-20:27	Beijing	7405, 9965		Eŭropo
20:30-20:55*	Polonia	6035, 6095		Eŭropo
22:30-22:57	Beijing	9480, 11500, 6950		LatinAm. Eŭropo
Dimanĉo (1)				
04:30-04:55*	ORF	6155, ☼3		Eŭropo
07:00-07:30	Habana	6195		PacifikAzio, NordAm.
11:30-11:55*	ORF	6155, 15450, ☼3		Eŭropo, OrientAzio
14:30-14:55*	ORF	6155, ☼3		Eŭropo
15:00-15:30	Habana	9550		Amerikoj, Karibio
19:20-19:30**	Vaticano	527, 1530, 5882, 4005, ☼4, ☼5		Eŭropo, Amerikoj
19:30-20:00	Habana	13715		Eŭropo, Mediteraneo
22:00-22:30	Habana	13715		Eŭropo, Mediteraneo
Mardo (3)				
19:30-19:45*	Eesti	5925		Eŭropo
Merkredo (4)				
19:20-19:35*	Vaticano	1611, 6185, 7365, ☼6		Eŭropo, Azio, Afriko
Ĵaŭdo (5)				
00:15-00:25*	Sarajevo	7105, 612		Eŭropo
22:15-22:30*	Tallinn	1035, 5925		Eŭropo, NordEŭropo
Sabato (7)				
07:30-08:00**¼	Vilnius	9710		Eŭropo
20:00-20:20*	RAI	9670, 11905		Eŭropo

Sume, ĉiusemajne ĉirkaŭ 31:08 da elsendoj.

☼Satelitinomo	pozicio	frek. kaj pol. (+TV-kanalo)	aŭda subportanto
1 Eutelsat II F8	13°E	11,476 GHz Hpol (TVPolonia)	7,38 MHz (Hot Bird)
2 Astra	19.2°E	11,538 GHz Vpol (VH1)	7,38 MHz ‡
3 Astra	19.2°E	11,141 GHz Hpol (BFS 3)	8,10 MHz (ADR)
4 Eutelsat II F1	13°E	10,987 GHz Vpol (NBC)	7,38 MHz (Eŭropo)
5 Intelsat 603	34.5°W	4097.75 MHz LHCP	A-1 (Atl., Amerikoj)
6 Intelsat 704	66°E	4152.45 MHz RHCP	I-1 (Azio, Afriko)

Rimarko (*): Programo kies horo estas konstanta laŭ MezEŭropa Tempo, kun t.n. "somera elektro-ŝpara horo": dum printempo kaj somero, MET=UTC+2:00.

Rimarko (†): La dimanĉa elsendo de R. Vatikana okazas ankaŭ dum katolikaj festtagoj, samhoro.

Rimarko (‡): World Radio Network 1 Europe, 4 minuta reelsendo de la posttagmeza programo de Pola Radio; disaŭdigita tra multaj urbaj kablo-retoj).

Rimarko (¼): Lasta sabato de ĉiu monato.

AERA, Amikaro de Esperanto en Radio celas kunigi la fortojn kaj helpemon de esperantlingvaj radio-aŭskultantoj, serve al tiu grava kultura rimedo: **RADIO**.

AERA funkciigos plurajn servojn:

- 1) eldonado de konstante ĝisdatigitaj informiloj pri frekvencoj, horaroj, adresoj kaj priskriboj de radio-stacioj kaj programoj (senditaj al membroj de AERA, al gazetoj kaj radio-stacioj);
- 2) diskonigo de la eblecoj, intereso kaj graveco de radio-aŭskultado kaj instigo al artikolado pri radio en gazetoj (ekz. per premio por verkinto);
- 3) helpo al esperantistaj organizaĵoj uzi la informservon de radio;
- 4) helpo al radio-stacioj kaj instigo al radio-redaktoroj kunlabori.

Por plenumi ĉi tiujn servojn bezonatas: sekretariaj kaj eldonadaj elspezoj (kiujn pagos la kotizoj) kaj helpemaj kunlaborantoj (por informi pri siaj spertoj kiel aŭskultanto; zorgi pri dissendo de la informiloj; rilati kun stacioj, gazetoj, ktp.)

Informojn ĉe Bruno MASALA ☒ 2 rue des Vignes, F-57530 COINCY ☎ 0033 87 32 03 00 ☐ <bmasala@woldnet.net>. ☐

Portugalaj ♥ Leter Amikoj

Saluton! Jen denove pluraj adresoj de alilandaj esperantistoj kun kiuj eble vi povos ekkorespondi. Provu! Interesaj amikoj en foraj landoj estas tre valora trezoro kaj esperanto estas unuka maniero trovi ilin. Krome, se vi travivis interesan sperton per esperanta leteramikeco nepre rakontu ĝin al ni! Mi atendas viajn leterojn kaj ĝis tiam — bonan korespondadon!

Gina

«Mi nur de kelkaj monatoj lernas esperanton kaj mi deziras korespondi kun portugalo. Mi konas iomete vian landon kaj ĝi de ĉiam ravigas min.»

☺ **Vulcano RUGGERO**

✉ via Comunetto 3
IT-30031 DOLO
ITALIA

«Saluton! Mi troviĝas en ekonomia malfacilaĵo kaj mi deziras trovi klientojn aŭ partnerojn en turismnegoco.»

☺ **Tatjana KOVALČUK**

✉ ul. Vigovskogo 7-45
UA-290022 LVIV
UCRANIA

«Mi estas 36-jara rena nesufiĉulo kaj serĉas korespondantojn en diversaj landoj kun sama problemo. Mi estas ankaŭ diplomita fotisto kaj instruas gitaran improvizadon.»

☺ **Bernard SPEGGIORIN**

✉ 92 avenue de Montredon
FR-13008 MARSEILLE
FRANĈA

«Mi estas studento kaj multe ŝatas lingvojn. Nun mi lernas esperanton kaj la portugalan kaj mi ŝatus korespondi kun studentoj esperantistoj el Portugalio.»

☺ **Ben STEVENS**

✉ P. O. Box 154
Mainsburg, PA 16932-0154
ESTADOS UNIDOS
✉ bstevens@wheat.msfld.edu

«Mi estas novulo je esperanto. Mi estis dufoje en Portugalio kaj multe interesiĝis. Mi volas korespondi kun portugala esperantisto kaj interŝanĝi poŝtmarkojn.»

☺ **Zeev GRINFELD**

✉ P.O.Kesto 3016
IL-38130 HADERA
ISRAEL

«Mi estas 10-jara knabo. Min interesas historio kaj mi ludas pianon.»

☺ **Tomasz SOLAK**

✉ ul. Kołłątari 19/7
PL-45-064 OPOLE
POLONIA

«Mi estas 17-jara studento. Mi studas esperanton de kvar monatoj kaj al mi tre plaĉus korespondi kun gejunuloj de Portugalio por trakti diversajn temojn kaj starigi solidajn bazojn de amikeco.»

☺ **Joel LÓPEZ Hernández**

✉ calle Vista Alegre #260
% Luz Caballero y Juan Bruno Zayas
10 de Octubre, La Vibora, La Havana
CUBA

«Saluton! Mi estas viro kun 22 jaroj kaj mi deziras korespondi kun geamikoj en ĉiuj landojn. Multajn Dankojn!!!»

☺ **Govind ACHARYA**

✉ 316 Pennsylvania Avenue #2
San Diego, CA 92103-4135
ESTADOS UNIDOS
✉ gacharya@weber.ucsd.edu

INSTRUADO:

Kritikoj kaj Komentoj pri la Supera Ekzameno de ILEI

□ Bernard GOLDEN (HU) (teksto reviziita en januaro 1996)

Noto: Tiu ĉi referaĵo estis prezentita kiel programero de la 9-aj Landaj Pedagogiaj tagoj en Budapeŝto la 26-an de februaro de 1994. Poste ĝi estis brodkastita en programo de "Esperantaj Novaĵoj" de Hungara Radio la 14-an de Marto 1994.

En novembro 1990 la komisiito pri organizado de ekzamenaj aferoj de ILEI (Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj) dissendis al dudeko da konataj esperantistoj cirkuler-leteron pri la supera nivelo de la Internaciaj Ekzamenoj de ILEI/UEA. Akompanis la leteron la principa regularo kaj respondilo kun la peto plenumi ĝin kaj aldoni rimarkojn kaj proponojn. Mi respondis en decembro 1990, sed ĝis nun ne alvenis reago de la respondeculoj de ILEI rilate miajn sugestojn kaj demandojn. Pensante ke la temo interesos pli vastan publikon en Esperantujo, mi prezentas ĉi-sube la enhavon de mia respondilo.

Celo de la Supera Ekzameno

Mia plej grava objekto kontraŭ la kvarpaĝa, detalplena regularo estas, ke ne estas prezentita klara kaj racia celo por la supera ekzameno. Estas necese neambigue respondi la sekvajn demandojn:

1. Por kiuspecaj homoj estas la ekzameno?
2. Kial ili bezonas tian atestaĵon?
3. Kiu rekonos ĝin en Esperantujo kaj kiel?
4. Kiu rekonos ĝin ekster Esperantujo kaj kiel?

Lingvaj normoj

En la regularo lingvaj normoj ne estas **objektive** difinitaj. Estas ne realece postuli, ke kandidatoj havu kapablon «senerare» uzi la lingvon, kaj ke la disertacio devas esti «lingve senriproĉa».

Neniu en la Esperantlingva Komunumo povas plenumi tiujn kondiĉojn — nek la membroj de ILEI, kiuj sendis al mi materialon enhavantan lingvajn erarojn kaj nacilingvismojn, nek la tiel nomataj bonaj aŭtoroj, nek la membroj de la Akademio de Esperanto, nek Zamenhof mem!

Estas necese decidi pri la specoj kaj kvanto da eraroj, kiuj estu tolerataj en ĉiu parto de la ekzameno (ekzemple, gramatikaj solecismoj, semantikaj malĝustaĵoj, uzo de nacilingvismoj, prononceraroj k.s.).

Mi scias, ke inter la potencialaj membroj de la Supera Ekzamena Komisiono estas kelkaj, kies lingvouzo estas nek senerara nek senriproĉa. Se la ekzamenistoj ne kapablas plenumi tiujn severajn kondiĉojn, ili ne rajtas postuli, ke la kandidatoj faru tion.

Mankoj en la Supera Ekzameno

Mankas en la Supera Ekzameno partoj temantaj pri scio de la fonetiko de Esperanto kaj normoj de bona prononco. Cetero, ne estas pritrakto de prononc-devioj. Ĝis kiu grado rajtas kandidatoj misprononci Esperanton, uzi nacilingvan prononcon, akcenti malĝustajn silabojn k.s.?